

Caribisch Sport- en Preventieakkoord 2019 - 2022

Samen naar een gezonder Saba

PARTIJEN

1. Openbaar Lichaam Saba, vertegenwoordigd door gedeputeerde R. Wilson, hierna te noemen OLS.
2. Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, vertegenwoordigd door staatssecretaris P. Blokhuis, hierna te noemen VWS.

OVERWEGENDE DAT

- A. Partijen het belang inzien van preventie en bereid zijn om structureel te investeren in sport en preventie om de gezondheid van de inwoners van Saba te verbeteren; en
- B. Partijen onderkennen het belang van de medewerking en continuïteit van betrokken maatschappelijke organisaties op Saba bij het komen tot resultaten.

WERKINGSSFEER

Partijen verklaren met hun handtekening de volledige inhoud van het akkoord te onderschrijven en uit te voeren.

Het Caribisch Sport- en Preventieakkoord kent een ingangsdatum van 11 juni 2019 en zal lopen tot en met 31 december 2022. De inzet is echter gericht op een structurele aanpak en gezamenlijke ambities voor 2040. Daarom werken we zoveel mogelijk met bestaande organisaties en programma's gefinancierd met structurele middelen van onder andere OLS en VWS.

OPEN KARAKTER

Het Caribisch Sport- en Preventieakkoord heeft een open en dynamisch karakter. De acties in het akkoord zijn derhalve niet limitatief. Nieuwe acties kunnen worden toegevoegd indien deze passen binnen de doelstellingen van het akkoord.

AMBITIE EN AANPAK

Een gezonder Saba dát is wat we willen bereiken. Met kinderen die een goede start maken en daar hun leven lang profijt van hebben. Met actieve volwassenen, die zich fit voelen. En met ouderen die veel gezonde levensjaren hebben en zo lang mogelijk meedoen in de samenleving. Kortom: een gezonde leefstijl staat voorop. We willen met dit akkoord de balans tussen preventie en zorg verbeteren. Voorkomen is immers beter dan genezen. Dát is de ambitie van dit Caribisch Sport- en Preventieakkoord. Realisatie van deze ambitie vergt een lange adem. Sleutel in de aanpak is een integrale benadering van de problematiek, waarbij we de kleinschaligheid en creativiteit van Saba als kans weten te verzilveren.

Het Caribisch Sport- en Preventieakkoord bevat een breed scala aan maatregelen: een slagvaardig akkoord met concrete doelstellingen en acties. In het Caribisch Sport- en Preventieakkoord hebben we gekozen voor een aanpak op vijf onderwerpen: (1) overgewicht, (2) problematisch alcoholgebruik, roken en drugsgebruik, (3) sporten en bewegen, (4) seksuele gezondheid en (5) vitale organisaties op sport en preventie.

1. OVERGEWICHT

Uit de Health Study Caribisch Nederland (2017) blijkt dat meer dan 60 procent van de inwoners van Saba overgewicht heeft. Overgewicht (en obesitas) zijn een belangrijke oorzaak van ziekten zoals chronisch hartfalen en diabetes. Het aantal ongezonde levensjaren (doorgebracht met ziekte(n) en beperkingen) als gevolg van overgewicht en obesitas vergroot de maatschappelijke kosten en –nog belangrijker– vermindert kwaliteit van leven. Overgewicht en obesitas hebben vaak een negatief effect hebben op het mentale welzijn van mensen.

Ambitie 2040

De partijen spreken de ambitie uit om de percentages van kinderen en volwassenen met overgewicht en obesitas te laten dalen. Als we niets doen, neemt de komende jaren het percentage mensen met overgewicht (met bijkomende gevolgen) nog veel verder toe. Om een daling voor elkaar te krijgen, spreken de partijen de volgende ambities uit:

- Daling van het percentage kinderen 2-17 jaar met matig overgewicht van 12,5% naar 10% of lager en met obesitas van 13,7% naar 10,0%.¹
- Daling van het totaal aantal mensen met overgewicht van 36,5% naar 34,0% of lager en met obesitas 26,0% naar 22,0% of lager.
- Daling van het aantal mensen dat lijdt aan obesitas gerelateerde ziekten (zoals diabetes mellitus type II, hart-, vaat-, en leverziekten) met 40%.

Doelstellingen 2040

- Alle inwoners van Saba eten, drinken, sporten en bewegen op een wijze die zoveel mogelijk bijdraagt aan een gezonde leefstijl.
- Voor alle inwoners van Saba met overgewicht of obesitas is een passend sport- en beweegaanbod en adequate ondersteuning, begeleiding en zorg toegankelijk.

Acties 2019-2022

- Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG) intensificeert de ondersteuning en advisering door een senior adviseur voor 2 jaar uit te zenden naar Caribisch Nederland om op ieder eiland de JOGG-aanpak samen met de openbare lichamen en betrokken organisaties goed te implementeren en een sluitende keten voor kinderen met overgewicht en obesitas te realiseren.
- Er komt een (extra) gezondheidsbevorderaar bij de afdeling publieke gezondheid van OLS. De preventiemedewerkers van OLS ontwikkelen gezondheidscampagnes gericht op verschillende doelgroepen en lesprogramma's op scholen, en geven voorlichting over overgewicht en gezonde voeding en leefstijl.
- Vanaf 2020 wordt leefstijlcoaching opgenomen in de Regeling aanspraken zorgverzekering BES door Zorgverzekeringskantoor BES.
- Alle basisschoolkinderen die het nodig hebben krijgen dagelijks vers fruit op school.
- Alle kinderen krijgen een gezonde maaltijd op de kinderopvang.

¹ Alle referentiewaarden in dit akkoord zijn afkomstig uit de Health Study Caribisch Nederland (2017).

- Buurtsportcoaches komen met bestaande sport- en zorgaanbieders tot een passend sport-, beweeg- en ondersteuningsaanbod voor mensen met overgewicht en obesitas.

2. PROBLEMATISCH ALCOHOLGEBRUIK, ROKEN EN DRUGSGEBRUIK

Meer dan 15 procent van Saba drinkt zwaar. Problematisch alcoholgebruik leidt tot maatschappelijke kosten, zoals productiviteitsverlies, vroegtijdig overlijden, verkeersongevallen, ziekte en verslaving, kosten voor politie en justitie en problemen in de persoonlijke levenssfeer.

Bijna 24 procent van de inwoners op Saba rookt soms. We willen met elkaar inzetten op het terugdringen van het aantal rokers. Ongeveer 16 procent van de inwoners van Saba heeft de afgelopen maand cannabis gerookt. Gebruik van cannabis of andere drugs kan schadelijk zijn voor de gezondheid en vervelende effecten hebben, vooral bij langdurig gebruik.

Ambitie 2040

- Daling van het percentage inwoners dat zwaar drinkt van 15,7% naar 12,0%.
- Minimaal 80% van de mensen van 12 jaar en ouder kent de belangrijke (gezondheids-)effecten van alcohol en drugs.
- Minder dan 12% van de inwoners rookt soms en 0% van de jongeren.
- Daling van het aantal inwoners dat cannabis gebruikt van 16,0% naar 10,0% of lager.

Doelstellingen 2019-2022

- In 2020 is er een aanbod van alcohol- en drugspreventie op alle scholen beschikbaar.
- Uiterlijk 2022 heeft er op Saba besluitvorming plaatsgevonden over de mogelijkheden om het gebruik en de beschikbaarheid van alcohol en tabak te reguleren.

Acties 2019-2022

- Vanaf 2020 wordt hulp bij stoppen met roken opgenomen in de Regeling aanspraken zorgverzekering BES door Zorgverzekeringskantoor BES.
- Er komt een extra preventiemedewerker bij de afdeling publieke gezondheid van OLS. De preventiemedewerkers ontwikkelen en lanceren campagnes op het terugdringen van alcohol, drugs en tabak.
- Er komen lespakketten voor alle basis- en middelbare scholen op alcohol, drugs en tabak.
- Partijen onderzoeken gezamenlijk de mogelijkheden tot verdere regulering van alcohol en tabak.

3. SPORTEN EN BEWEGEN

Ruim 40 procent van de inwoners van Saba beweegt te weinig. Van de kinderen in de leeftijd van 2-17 jaar beweegt meer dan 50 procent te weinig. Sport is een krachtig instrument om gezondheid en sociale cohesie te bevorderen. Sport helpt om je karakter te vormen, jezelf te leren kennen en te leren hoe je met anderen omgaat. Dagelijks voldoende bewegen draagt bij aan een goede gezondheid, bijvoorbeeld door het verlagen van bloeddruk en cholesterol. Met de extra inzet in dit akkoord willen we met elkaar de kracht van sport en bewegen de komende jaren nog beter benutten.

Ambitie 2040

- Stijging van het percentage kinderen 2-17 jaar dat voldoende beweegt van 48,4% naar 55,0%.
- Stijging van het percentage totaal aantal inwoners dat voldoende beweegt van 58,7% naar 65,0%.
- Voldoende, goed onderhouden en betaalbare sportinfrastructuur.
- Een dekkend sport en beweegaanbod via verenigingen en andere sportaanbieders.
- Een sterke verbetering van de motorische vaardigheid van basisschoolkinderen².

Doelstellingen 2019-2022

- Het Cruyff Court is verlicht, zodat ook in de avond van het veld gebruik kan worden gemaakt. Op het Cruyff Court is een structureel activiteitenprogramma.
- Er is een meerjarig onderhouds- en beheersplan voor alle van de door de overheid gefinancierde sportinfrastructuur.
- Er is een duidelijke groei van het aantal vrijwilligers en geschoolde trainers.
- Alle kinderopvangorganisaties hebben een beweegbeleid.

Acties 2019-2022

- De huidige buurtsportcoach wordt structureel gefinancierd en er komt een extra capaciteit voor ontwikkeling van een gezonde sportcultuur. De buurtsportcoach is een belangrijke partner in de JOGG aanpak.
- In samenwerking met Cruyff Foundation wordt het Cruyff Court van verlichting voorzien.
- Partijen onderzoeken de mogelijkheid en wenselijkheid om de jeugdinterventie “Alleen jij bepaalt wie je bent”, waarbij sport als middel ingezet wordt, op te starten.
- Het aanbod van sport- en beweegactiviteiten voor jongeren wordt uitgebreid door de verschillende partners op het eiland.
- Door middel van meer inter-eilandelijke competitie wordt de motivatie en het doorzettingsvermogen van sportende jongeren versterkt.

4. SEKSUELE GEZONDHEID

Uit gesprekken met (zorg)professionals en rapportages blijkt dat seksueel overdraagbare aandoeningen (SOA's) relatief veel voorkomen. Het laten testen op SOA's, zoals chlamydia en gonorrroe, is voor veel mannen en vrouwen nog een taboe. Vaak wordt een SOA pas gevonden bij klachten of bij een zwangerschap, wat extra risico's met zich meebrengt voor zowel de man, vrouw en eventueel het kind. Een ondersteuningsstructuur voor vrouwen (en de gezinnen) die onbedoeld zwanger zijn is er op dit moment nog niet. Het bespreken van anticonceptie is nog vaak een taboe, terwijl jongeren al wel op jonge leeftijd seksueel actief zijn.

Ambitie 2040

- Stijging van het gebruik van anticonceptie met 60%.
- Daling van het aantal soa's met 50%.

Doelstellingen 2019-2022

- Stijging van het gebruik van anticonceptie met 20% in 2022.

² Deze cijfers ontbreken nu. De bedoeling is dat in 2019-2020 een 0-meting wordt uitgevoerd op de motorische vaardigheden van basisschoolkinderen, bv leerlingen in groep 5 en in groep 8.

- Seksuele voorlichting wordt structureel aangeboden.
- Er is een ondersteuningsnetwerk opgezet om vrouwen die jong zwanger zijn geworden te informeren en hen ondersteuning te bieden waar nodig.
- Alle relevante professionals hebben voldoende kennis over seksuele gezondheid.
- Er zijn gerichte interventies op seksuele gezondheid voor hoog-risicogroepen.

Acties 2019-2022

- Uitbreiden van de mogelijkheden om laagdrempelig op SOA's te testen en voorlichting te geven over anticonceptie.
- Condoomautomaten zijn op veel plekken 24/7 beschikbaar, en daarnaast wordt gratis condoomverstrekking voortgezet
- De preventiemedewerker van OLS verzorgt onder andere seksuele voorlichting op scholen en aan ouders.
- Onderzoeken op welke manier er een ondersteuningsnetwerk kan worden opgezet voor vrouwen die jong zwanger zijn geworden.
- Campagnes worden opgezet die anticonceptiegebruik en het laten testen op soa's aanmoedigen. Er wordt gekeken naar de inzet van rolmodellen.
- In samenwerking met diverse partijen bepalen welke interventies bij hoog-risicogroepen het beste van toepassing zijn om de seksuele gezondheid te vergroten.
- Een programma opzetten met en voor professionals om kennis over seksuele gezondheid te vergroten.

5. VITALE ORGANISATIES OP SPORT EN PREVENTIE

Sterke organisaties vormen de basis voor een goede uitvoering. Op Saba zijn de meeste organisaties nog in opbouw en is het door de kleinschaligheid lastig om alle taken goed uit te kunnen voeren. Er is meer ondersteuning nodig om organisaties te helpen bij de verdere professionalisering en samenwerking tussen de organisaties te stimuleren.

Ambitie 2040

- De belangrijke aanbieders van sport en preventie zijn toekomstbestendig met een sterke financiële en organisatorische basis.

Doelstellingen 2019-2022

- De afdeling publieke gezondheid ontwikkelt zich tot een Sabaanse GGD die in is staat om de taken op gebied van publieke gezondheid adequaat uit te voeren, met -waar nodig- structurele of incidentele ondersteuning op specifieke taakvelden. De afdeling publieke gezondheid werkt daarbij conform het 'health-in-all-policies' principe.
- Organisaties en stichtingen die sport- en beweegactiviteiten organiseren zijn financieel gezond met een goed opgeleid kader.

Acties 2019-2022

- GGD Haaglanden intensificeert de ondersteuning aan de afdeling Publieke gezondheid.
- Organisaties en stichtingen die sport- en beweegactiviteiten organiseren worden ondersteund door de buurtsportcoach . VWS en partnerorganisaties kunnen desgewenst hierbij ondersteunen.
- Partijen committeren zich gezamenlijk om de eerstelijns jeugd- en gezinszorg te versterken met adequate, structurele middelen en capaciteit.

MONITORING

- Om de doelstellingen te kunnen monitoren zullen op verschillende onderwerpen nog nulmetingen en onderzoeken plaatsvinden.
- De monitoring vindt kortcyclisch plaats en heeft tot doel om te leren en tijdig te kunnen bijsturen. Partijen bespreken minimaal twee keer per jaar de voortgang van het sport- en preventieakkoord. Het eventueel bijstellen van de begroting en te nemen maatregelen bij het achterblijven van beoogde resultaten vindt tijdens deze gesprekken dan ook plaats.

FINANCIEN

- VWS stelt €1,5 miljoen jaarlijks voor het Caribisch Sport- en Preventieakkoord beschikbaar voor de drie eilanden. Voor 1 juli 2019 wordt de definitieve begroting voor de acties 2019-2022 vastgesteld.
- OLS zorgt ervoor dat de huidige beschikbare middelen voor sport en preventie op de eigen begroting voor de periode 2019-2022 beschikbaar blijven voor de uitvoering van de acties in dit akkoord. De extra investering van VWS komt daarmee bovenop huidige middelen en niet ter vervanging van bestaande middelen.
- De Tijdelijke regeling publieke gezondheidszorg Caribisch Nederland loopt eind 2019 af. VWS neemt voor 1 juli 2019 het besluit in welke vorm de ondersteuning van de eilandelijke taken op publieke gezondheid wordt gecontinueerd. Hierbij wordt goed gekeken hoe kan worden aangesloten bij de ambities, doelstellingen en acties in het Caribisch Sport- en Preventieakkoord.

ONDERTEKENING

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend,

Op _____, te _____
De Staatssecretaris van
Volksgezondheid, Welzijn en Sport, P. Blokhuis

Op _____, te _____
De gedeputeerde van het Openbaar
Lichaam Saba, R. Wilson